

گفت‌وگو با اندیشمند لبنانی، دکتر جهاد سعد

نسبت دولت دینی با اجرای شریعت؛ الزام یا التزام



در تصویر کلاسیک و سنتی از دولت اسلامی، اجرای شریعت یا به قول عرب‌ها، تطبیق شریعت شاید مهم‌ترین وظیفه یک دولت اسلامی یا دینی به شمار می‌آید. برخی از پژوهشگران معاصرین تصویر رایج‌ترین تصور از حکومت یا دولت اسلامی در دهه‌های معاصر قلمداد کرده‌اند. وقایع پاییز ۱۴۰۱ در ایران بار دیگر سؤالی را که در دوسده اخیر در دنیای اسلام رایج بوده برجسته نمود، این سؤال که دولت اسلامی چقدر نسبت به احکام شرعی مسئولیت دارد و با چه ابزارهایی باید آن‌ها را در جامعه ترویج دهد. در این باره با آقای دکتر جهاد سعد به گفت‌وگو نشستیم. دکتر جهاد سعد از اساتید مطرح علوم اجتماعی در لبنان و پژوهشگر در حوزه اندیشه اسلامی هستند.



محمد قطرانی

محمد قطرانی دارای مدرک کارشناسی در رشته مهندسی عمران از دانشگاه علم و صنعت و مدرک سطح ۳ حوزه علمیه از حوزه علمیه مشکات است. وی در حال حاضر پژوهشگر مرکز راهبری ورثه الانبیاء است. محمد قطرانی در زمینه‌هایی همچون روابط بین‌الملل، اقلیت‌های مذهبی و کشورهای منطقه پژوهش داشته است.

اندیشه سیاسی مدرن می‌شناسیم کاملاً متفاوت است. با موضوع تعریف دولت شروع می‌کنم. دولت در اندیشه سیاسی مدرن این‌گونه تعریف می‌گردد: «دولت مظهر حقوقی یک ملت است»^۱. اندیشه سیاسی غربی مفهوم امت را در چارچوب دولت فرومی کاهد، در حالی که این مسئله در اندیشه اسلامی وجود نداشته است. در اسلام، امت مفهومی وسیع‌تر از دولت دارد. از سوی دیگر، رفتار و تعامل امت با شریعت

دینی و با فقهی ملزم کند؟ به عبارت دیگر، الزام به قانونی شرعی آیا متفاوت از قوانین دیگر حاکمیتی است؟

به نظرم برای پاسخ به این پرسش باید به مسئله وظایف دولت در اسلام توجه کنیم و ابتدا آن را واکاوی کنیم. مسئله وظایف حکومت در چارچوب اسلامی و البته، مقدم بر آن، تعریف دولت در قرائت اسلامی مسئله بسیار مهمی است؛ تعریف دولت در اسلام با آن چیزی که در

در تصویر رایج از دولت اسلامی تطبیق شریعت جزء وظایف ذاتی دولت و یا حکومت اسلامی به حساب می‌آید. مسائل حجاب در ایران بار دیگر این مسئله را زنده کرد که چرا باید دولت نسبت به قوانین شرعی مسئولیت داشته باشد. در ابتدا می‌خواهم با این پرسش بحث را آغاز کنم که آیا دولت می‌تواند بخشی از شهروندان خود را به قانون شرعی،